

Lukas Pairon

‘Ik ben ervan overtuigd dat opera moet teruggrijpen naar een zekere eenvoud, een zekere intimiteit.’

Lukas Pairon, de intendant van ‘Walpurgis – contemporary opera and music theatre’, is een overtuigd voorstander van kleinschalige producties. Daar kan gewerkt worden aan een nieuw operarepertoire. De grote huizen kunnen dat nauwelijks. Het zijn eigenlijk begrafenisondernemingen, aldus Pairon.

Lukas Pairon, van opleiding pedagoog en voorbestemd om alfabetiseringscampagnes in Afrika te leiden, is geboeid door communicatie. Een dialoog tot stand brengen tussen de meest diverse artistieke werelden, dat is zijn motivatie. Ramen moeten opengegooid, muren gesloopt: opera als een vorm van interactiviteit. Hij zet producties op (*Antigone*, muziek: Luc Brewaeys, libretto en regie: Dirk Opstaele), brengt CD's uit, organiseert workshops en colloquia en plant nu zelfs een tentoonstelling. Daarbij gaat het niet om de verscheidenheid als doel op zich, maar wel om het verkrijgen van diepgang bij het uitwerken van een veelzijdig concept.

Toenadering

Pairon: Walpurgis is ontstaan uit mijn belangstelling voor opera. Ik ben een groot liefhebber van het bestaande repertoire. Maar het hedendaagse theater, de nieuwste ontwikkelingen in de muziek, jazz en rock boeien mij eveneens. Over het verschil tussen opera en muziektheater kan je een theoretische boom opzetten, in de praktijk kan je met zo'n verschil weinig aanvangen. Bij het zoeken van een equipe ga ik op zoek naar schrijvers en regisseurs die verder willen gaan dan een theaterstuk opgefleurd met incidentele muziek en naar componisten die meer willen dan een theatralisering van hun muziek door een plastische vormgeving of een eenvoudige 'mise-en-place'. De meeste componisten hebben onvoldoende voeling

met het hedendaagse theater en theatermensen zijn niet genoeg op de hoogte van wat er in de muziek beweegt. Het project van Walpurgis bestaat erin een toenadering tussen beide werelden te bewerkstelligen.

In de aanvangsfase van Walpurgis heb ik veel tijd moeten steken in het opbouwen van contacten, in het leren een productie op poten te zetten. Daarom heb ik bij de voorbereiding van *Antigone* heel veel gemist op artistiek gebied. Ik werd gedwongen mij hoofdzakelijk met de praktische kant van de productie bezig te houden. Als intendant heb ik nochtans een grote artistieke verantwoordelijkheid. Ik stel de equipe samen, ik maak de eerste keuzes, in eerste instantie die van de componist. Voor *Antigone* ook de tekstschrijver: Dirk Opstaele. In die eerste fase ben ik overal bij betrokken, ik denk en droom mee. Vaak ben ik de enige in zo'n equipe die èn naar theater, èn naar concerten, èn naar opera gaat. In al die werelden ben ik thuis. Ik breng de mensen met elkaar in contact en zorg voor de continuïteit van dat contact, want tijdens het repetitieproces blijven die verschillende werelden waaruit de leden van het produktieteam afkomstig zijn, een rol spelen. Als het moeilijk werd, was ik vaak de enige die kon bemiddelen.

Met de inhoud van het stuk en met de regie-opvattingen houd ik me niet bezig. Het is wel zo dat ik aan componist, librettist en regisseur steeds voorstel een beroep te doen op klassiek geschoolde zangers. Daarin

uit zich mijn verbondenheid met een bepaalde traditie. Ik heb een zeer intense voeling met de leef- en denkwereld van die zangers. Als je het op de juiste manier aanpakt, kan je zowel muzikaal als theateraardig veel van hen vragen. De confrontatie van een acteur en zangers in het nieuwe stuk waarmee we bezig zijn, is boeiend: het is de botsing van werelden die fundamenteel verschillend zijn en die desondanks raakpunten hebben.

Een begrafenis eerste klas

Pairon: Het is niet zo dat in de traditionele operahuizen die toenadering blijvende resultaten heeft gehad. Enkele prachtige producties waren blijkbaar het resultaat van zo'n toenadering, maar het waren uitzonderingen. Enkele jaren geleden had ik nog grote verwachtingen en geloofde ik nog dat een fundamentele verandering mogelijk was, maar eigenlijk gebeurt er zeer weinig. Het blijft allemaal erg burgerlijk en de zogenaamde theatrale aanpak tovert vaak niets meer dan mooie plaatjes te voorschijn. Op die manier krijgt opera een begrafenis eerste klas, maar het stervensproces houdt er niet door op.

De burgerlijkheid heeft niet zozeer te maken met het genre op zich, maar wel met het produktieapparaat. Dat staat elke vernieuwing in de weg. Je hebt te maken met een grote machinerie, waarbinnen men op een zeer oppervlakkige manier met elkaar omgaat. Dat is de slechtst denkbare voedingsbodem voor creativiteit: het brengen van nieuw hedendaags werk is er dan ook een zeldzaam fenomeen. Zo'n omvangrijk apparaat is afgestemd op de realisatie van producties waarin veel mensen op een efficiënte manier over de scène moeten kunnen evolueren.

Misschien is het ook helemaal niet meer de taak van de traditionele operagezelschappen om nieuw werk te creëren. Zij kunnen, zeker voor kleinschalig werk, beter overgaan tot coproductie met een gezelschap als Walpurgis. Het is voor de directeur van een traditioneel operatheater ondenkbaar de zaken aan te pakken zoals ik dat doe: *Antigone* werd gecreëerd in oktober 1991. *De oplosbare vis* van Josse De Pauw en Peter Vermeersch zou in 1994 in première gaan. Voor 1995 bereiden we *I wish* van Harry De Wit voor. De regie is in handen van Rieks Swarte en Alexander Oliver zal wellicht de hoofdrol vertolken. Aan elk van deze producties wordt heel veel tijd besteed en een beperkte equipe is daar zeer intens mee bezig.

Bernard Focroulle, die echt begaan is met hedendaagse muziek, is overtuigd van het nut van zo'n coproducties. Wij werken